

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

PREVENCIJAS UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANAS NODAĻA

Maskavas iela 5, Rīga, LV – 1050; tālr.: 67075871; fakss: 67223542; e-pasts: prese@vugd.gov.lv; www.vugd.gov.lv

INFORMĀCIJA PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM

22.03.2018.

VUGD brīdina: Nededzini savu zemi!

Tiklīdz pirmā sniega sega ir nokususi un laiks kļūst nedaudz siltāks un sausāks, tā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) ik dienu steidzās uz kūlas ugunsgrēku dzēšanu. Šogad dzēsti jau 148 kūlas ugunsgrēki, ar degšanas platību vairāk nekā 200 hektāri!

Kūlas ugunsgrēku skaits, degšanas platības un aktivitāte katru gadu ir atkarīga no laikapstākļiem un cilvēku attieksmes un apziņas. Ja ir mitrs un silts pavasaris, tad ātri izaug jaunā zāle un līdz ar to kūlas ugunsgrēku “sezona” nav ilga. Savukārt, ja ilgstoši nav bijis lietus un ir vēss vai silts, pērnā gada zāle kļūst aizvien sausāka, bet kūlas ugunsgrēku skaits un platības pieaug.

Ik pavasari daļa iedzīvotāju cenšas apkopt savas nesakoptās teritorijas – daļa aizdedzina neapkoptās platības ļaunprātīgi, daļu nodedzina bērni vai pusaudži spēlējoties vai apzināti dedzinot pērno zāli, bet daļa no kūlas ugunsgrēkiem izceļas no nepieskatītiem uguns kuriem vai arī nevērīgi izmestiem izsmēķiem.

Izvērtējot kūlas ugunsgrēku gadījumus, var secināt, ka vieni no tipiskākajiem kūlas dedzinātājiem ir vidēja vecuma cilvēki un seniori, kas jau gadu desmitiem tādā veidā ir „apkopusi” savu īpašumu. Šie iedzīvotāji neapzinās, cik bīstama ir kūlas dedzināšana – tā ir nekontrolējama, jo liesmas var strauji

izplatīties un pārmesties uz ēkām, kā arī nodara būtisku kaitējumu dabai, jo iznīcina vērtīgus augus, kukaiņus, sīkdzīvniekus un putnu ligzdas.

2017.gadā valstī reģistrēti 2296 kūlas ugunsgrēki, kuru rezultātā iznīcinātas 16 ēkas un transportlīdzekļi, bet viens cilvēks cietis. Kūlas dedzināšanas rezultātā 2017.gadā izdega 1648 hektāri Latvijas teritorijas, kas ir par 49% mazāk nekā 2016.gadā, kad izdega nesakoptās teritorijas 3232 hektāru platībā.

2017.gadā no republikas pilsētām visvairāk kūlas ugunsgrēku reģistrēts Daugavpils pilsētā – 172 un Rīgā, kur dzēsts 171 šāds ugunsgrēks. Savukārt platības ziņā lielākās teritorijas izdegušas Daugavpilī – 177 hektāri un Jēkabpilī – 91 hektārs. Vismazākais kūlas ugunsgrēku skaits un izdegušā platība, līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2017.gadā bija Valmierā.

Lai gan šķiet, ka kūlas dedzināšana ir visas Latvijas problēma, tomēr ik gadu ir novadi, kuros nav reģistrēts neviens kūlas ugunsgrēks! Pagājušogad savas teritorijas bez kūlas dedzināšanas sakopuši ir Jaunpils, Lubānas, Mālpils, Raunas, Tērvetes un Vārkavas novadi! Savukārt Dobeles novadā reģistrēti visvairāk – 92 kūlas ugunsgrēki, Daugavpils novadā – 87 un Gulbenes novadā – 74.

Kopējā statistika par kūlas ugunsgrēkiem Latvijā ir pieejama šeit: <http://www.vugd.gov.lv/files/textdoc/stat/Kulas%20ugunsgrėku%20skaits.pdf>

KO DARĪT, LAI NEPIEĻAUTU KŪLAS DEGŠANU?

Ministru kabineta 2016. gada 19.aprīļa noteikumos Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi”, 6.punktā noteikts, ka ikvienas personas pienākums ir nepieļaut ugunsgrēka izcelšanos vai darbības, kas var novest pie ugunsgrēka.

Lai pavasarī neveidotos kūla un lai samazinātu kūlas ugunsgrēku skaitu, iedzīvotājiem un pašvaldībām ir jāsakopj savi īpašumi jau rudenī – jānopļauj zāle un jānovāc atkritumi. Teritorijas sakopšana ir jāveic sistemātiski, regulāri to attīrot no degtspējīgiem atkritumiem un teritoriju ap ēkām 10 metrus platā joslā attīrot no sausās zāles un nenovākto kultūraugu atliekām. Sakoptā īpašumā pavasarī neveidosies sausā zāle un nebūs iespējama tās degšana.

Ir nepieciešama aktīvāka pašvaldību iesaistīšanās gan sakopjot teritoriju, gan pašvaldības saistošajos noteikumos nosakot pienākumu un nosacījumus teritorijas sakopšanai, kā arī kontrolējot šo nosacījumu izpildi. Ja visas pašvaldības iesaistītos un noteiktu šīs minimālās zemes apsaimniekošanas un uzturēšanas prasības, kā arī tās kontrolējot, tiktu novērsta kūlas veidošanās un ugunsgrēku izcelšanās iespējamība.

KO DARĪT, JA DEG KŪLA?

Situācijās, kad iedzīvotāji pamana kūlas ugunsgrēku, nekavējoties ir jāzvana VUGD uz tālruni 112 un jānosauc precīza adrese vai pēc iespējas precīzāk jāapraksta vieta, kur izcēlies ugunsgrēks, kā arī ir jānosauc savs vārds, uzvārds un telefona numurs, un jāatbild uz dispečera jautājumiem.

Svarīgi ir pēc iespējas ātrāk paziņot ugunsdzēsējiem glābējiem par izcēlušos ugunsgrēku, lai viņi varētu savlaicīgi ierasties notikuma vietā, pirms liesmas ir izplatījušās lielā platībā un apdraud tuvumā esošās ēkas.

VAI IEDZĪVOTĀJS PATS VAR DZĒST KŪLAS UGUNSGRĒKU?

Ja iedzīvotājs pats vēlas uzsākt kūlas dzēšanu pirms ugunsdzēsēju glābēju ierašanās, tad sākotnēji ieteicams ir objektīvi izvērtēt esošo situāciju un pārlicināties, vai dzēšanas darbi neapdraudēs iedzīvotāja veselību un dzīvību.

Degošu pērno zāli jeb kūlu var mēģināt apdzēst ar ūdeni, smiltīm, vai arī izmantojot koku zarus, piemēram, egļu zarus. Nav ieteicams mēģināt liesmas apdzēst tām uzkāpjot virsū, jo, iespējams, apavu zole var neizturēt uguns radīto karstumu, kā arī no karstuma var aizdegties drēbes. Dzēšot liesmas vai glābjoties no tām, ir jāstāv izdegušajā pusē, aptuveni 1-2 metru attālumā no liesmām, jo tādejādi, ja liesmas pēkšņi mainītu virzienu, iedzīvotājs būtu mazāk apdraudēts. Saprotot, ka kūlas ugunsgrēka dzēšana nav droša, iedzīvotājam, lai neapdraudētu savu veselību un dzīvību, ir jāpārtrauc liesmu dzēšana un jāgaida ugunsdzēsēji drošā vietā.

KĀDI SODI IR PAREDZĒTI PAR KŪLAS DEDZINĀŠANU?

Saistībā ar kūlas ugunsgrēkiem VUGD kontrolē, vai tiek ievērotas „Ugunsdrošības noteikumu” prasības. Ja konstatēts pārkāpums, tiek uzsākta administratīvā lietvedība saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu.

Normatīvajos aktos ir paredzētie šādi sodi:

- atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) 179.panta ceturtajai daļai par kūlas dedzināšanu uzliek naudas sodu fiziskajām personām divsimt astoņdesmit līdz septiņsimt eiro;
- atbilstoši LAPK 51.panta otrajai daļai par zemes apsaimniekošanas pasākumu neizpildīšanu un zāles nepļaušanu, lai novērstu kūlas veidošanos, uzliek naudas sodu fiziskajām personām no simt četrdesmit līdz septiņsimt eiro, bet juridiskajām personām - no septiņsimt līdz divtūkstoš deviņsimt eiro;
- saskaņā ar Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi” 21.punktu, zemes īpašniekiem (valdītājiem) jāveic nepieciešamie pasākumi, lai objekta teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana. Par šīs prasības pārkāpšanu, atbilstoši LAPK 179.panta pirmajai daļai VUGD uzliek naudas sodu fiziskajām personām no trīsdesmit līdz divsimt astoņdesmit eiro, bet juridiskai personai – no divsimt astoņdesmit līdz tūkstoš četrsimt eiro.

Tāpat kā iepriekšējos gados, arī šogad VUGD sadarbojas ar Lauku atbalsta dienestu, kuram sniedz informāciju par kūlas degšanas vietām. Ja ir degusi kūla, zemes īpašniekiem tiek samazināts Eiropas Savienības platību maksājums.

Gadījumā, ja iedzīvotājs pamana, ka kāda persona dedzina kūlu, tad nekavējoties ir jāzvana ugunsdzēsējiem glābējiem uz tālruni 112, kā arī jāziņo Valsts policijai par pārkāpēju.

IZPLATĪTĀKIE MĪTI UN PATIESĪBA PAR KŪLAS DEDZINĀŠANU

Sabiedrībā ir izplatīti vairāki mīti par kūlas dedzināšanu, piemēram, ka, dedzinot pērno zāli, zeme paliek auglīgāka un kūlas dedzināšana ir senlatviešu tradīcija, vai arī, ka tādejādi iespējams sakopt neapsaimniekotās un nesakoptās teritorijas un tas ir veids kā cīnīties ar ērcēm. VUGD norāda, ka visi pastāvošie mīti par kūlas dedzināšanas lietderīgumu ir tikai mīti, kuri neatbilst patiesībai.

MĪTS: Kūlas dedzināšanu ir iespējams kontrolēt.

PATIESĪBA: Vēja un citu apstākļu ietekmē, degšanas virziens var mainīties, liesmas var strauji izplatīties un pārnesties uz ēkām utt. Cilvēki neapzinās, ka, jo garāka zāle, jo lielākas liesmas un līdz ar to nekontrolējamāks ugunsgrēks.

MĪTS: Kūlas dedzināšana nenodara kaitējumu dabai.

PATIESĪBA: Kūlas dedzināšana nodara būtisku kaitējumu dabai un tās bioloģiskajai daudzveidībai, iznīcina vērtīgus augus, kukaiņus un sīkdzīvniekus, putnu ligzdas. Vislielākais ļaunums tiek nodarīts, dedzinot kūlu lielās platībās un vēlu pavasarī vai pat vasarā, kad ir pamodušies gandrīz visi dzīvnieki, izveidotas putnu ligzdas, sadētas olas. Turklāt dedzinātas tiek arī putniem nozīmīgās mitrās pļavas, ezeru un upju palienes.

MĪTS: Pēc kūlas dedzināšanas zeme paliek vērtīgāka un auglīgāka.

PATIESĪBA: Kūlas dedzināšana samazina sugu daudzveidību un tā vienkāršojas. Dedzināšanas rezultātā virsroku gūst dažas bieži sastopamas graudzāles ar stipru sakņu sistēmu, kas sāk dominēt agrākās sugu daudzveidība vietā. Tās rezultātā izzūd retās vai tikai dabiskiem zālājiem raksturīgās sugas, bet dedzināšana, sadegot organiskajām vielām, rada arī mēslošanas efektu, kas dabiskai pļavai nav vajadzīgs. Kā arī kūlas dedzināšanas dēļ samazinās sugu daudzveidība, kas attiecīgi mazina dabas estētisko skaistumu - dabā izzūd dažādas krāsas, smaržas un skaņas, ko rada floras un faunas daudzveidīgums.

MĪTS: Dedzinot kūlu ir iespējams cīnīties ar ērcēm.

PATIESĪBA: Lai gan daļa ērcu sadeg, taču to skaits nav liels, jo zāle vēl nav izaugusi, un lielākā daļa no ērcēm vēl nav aktīvas.

MĪTS: Kūlas dedzināšana ir senlatviešu tradīcija.

PATIESĪBA: Senajos ticējumos un lauksaimniecības aprakstos nav liecību, ka tā būtu pašmāju tradīcija. Turklāt bieži tiek pat pieminēts, ka zāles pat trūcis. Latviešiem savs zemes gabals bija svēts un tas tika izmantots pilnībā un apkopts rūpīgi, līdz ar to pavasaros uz laukiem sausās zāles nebija. Kūlas dedzināšana Latvijā sākās Padomju laikos, to ieviesa iebraucēji.

VUGD katru gadu informē un izglīto iedzīvotājus par kūlas dedzināšanas bīstamību, bet ar to nepietiek, lai šādu ugunsgrēku skaitu samazinātu – joprojām ik gadu tiek reģistrēts ievērojams skaits kūlas ugunsgrēku, kuros nodeg vairākas ēkas un pat cieš cilvēki. Lai samazinātu kūlas ugunsgrēku skaitu, nepieciešama aktīvāka pašvaldību iesaistīšanās, kā arī iedzīvotāju domāšanas un uzvedības maiņa, apzinoties savas rīcības iespējamās traģiskās sekas.

VUGD atgādina, ka kūlas dedzināšana ir aizliegta un tā var apdraudēt cilvēku īpašumu, veselību un dzīvību, kā arī tā rada būtisku kaitējumu dabai! VUGD aicina iedzīvotājus sakopt sev piederošās teritorijas bez kūlas dedzināšanas un gadījumos, ja ir izcēlies kūlas ugunsgrēks – nekavējoties zvanīt VUGD uz tālruni 112.

Plašākai informācijai:

Inta Palkavniece

VUGD Prevencijas un sabiedrības informēšanas nodaļa

Tel. 67075871, 27098250

inta.palkavniece@vugd.gov.lv